

Workshop om kortlægning af Forekomst af lampretlarver

Resultater og evaluering

Internt notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi

Dato: 18. april 2016

Forfattere: Peter Wiberg-Larsen

Institut for Bioscience

Rekvirent:
Naturstyrelsen
Antal sider: 9

Faglig kommentering:
FKG-vandløb (Naturstyrelsen)
Kvalitetssikring, centret:
Ingen

AARHUS
UNIVERSITET

DCE - NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

Tlf.: 8715 0000
E-mail: dce@au.dk
<http://dce.au.dk>

Indhold

1	Indledning	4
2	Workshoppens gennemførelse	5
2.1	Deltagere	5
2.2	Tilrettelæggelse af workshoppen	5
3	Resultater	7
4	Konklusioner og anbefalinger	9

1 Indledning

Der blev den 14. april 2016 gennemført en workshop om kortlægning af forekomsten af lampretlarver. De danske lampretarter (hav-, flod- og bæk-lampret) er alle optaget på Habitatdirektivets bilag II og skal derfor overvåges. Arrangementet skal ses som en del af kvalitetssikringen under NOVANA-rammen aftalt mellem Miljøministeriet og Aarhus Universitet. Det har været et udtrykkeligt ønske fra FKG-vandløbs side, at workshoppen blev gennemført. Baggrunden er angiveligt, at den hidtidige overvågning viste vanskeligheder ved at registrere forekomsten af havlampret-larver.

Proceduren ved workshoppen, som blev arrangeret af Institut for Bioscience - efter aftale med FKG-vandløb - er beskrevet i det følgende. Der præsenteres dels resultater af de undersøgelser, som deltagerne selv udførte, dels hovedpunkter fra drøftelserne om metoder og den tekniske anvisning.

2 Workshoppens gennemførelse

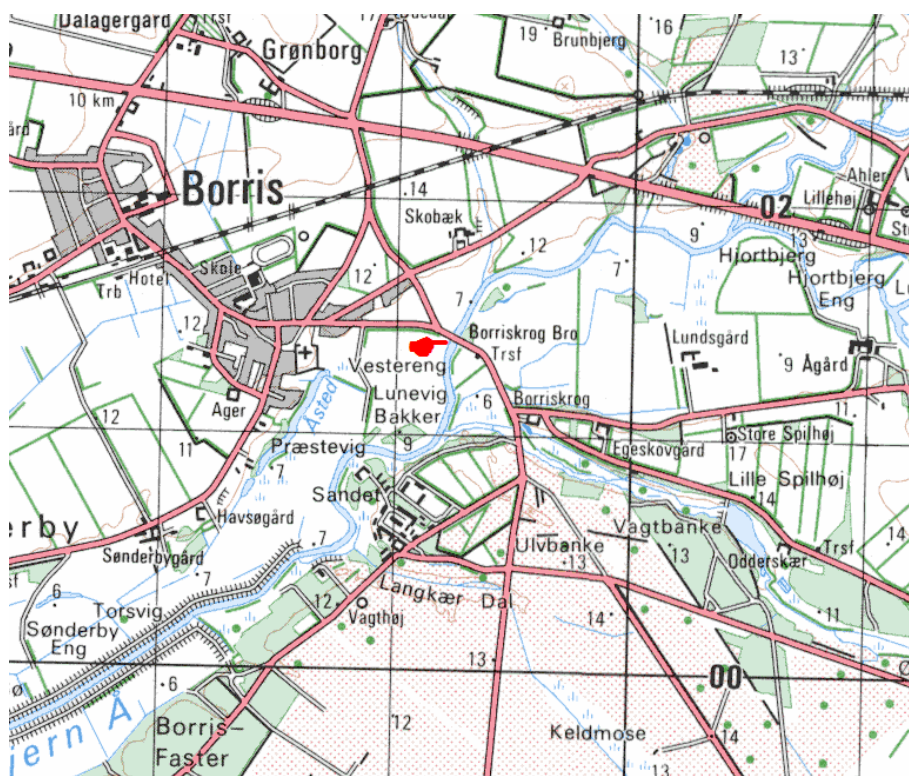
2.1 Deltagere

Der deltog i alt 5 medarbejdere fra Naturstyrelsen og 1 repræsentant for fra Bioscience, Aarhus Universitet (tabel 2.1). Der var kun indbudt medarbejdere fra de enheder, hvor der er en reel mulighed for at finde havlampretlarver i de "lokale" vandløb (NST Vadehavet, NST Vestjylland, NST-Aalborg, NST Kronjylland, og NST Fyn). Desværre blev den potentielle deltagerkreds begrænset som følge af varetagelse af andre arbejdsopgaver og fordi man færdig med overvågning af lampretter (medarbejdere fra Ringkøbing og Fyn).

NST enhed	Navn	Rolle
Kronjylland	Per H. Jørgensen	Deltager
Vadehavet	Michael Hammerstrøm	Deltager
Vadehavet	Michael Deacon	Deltager
Aalborg	Lars Bille Hansen	Deltager
Aalborg	Rasmus Juel Rasmussen	Deltager
Bioscience	Peter Wiberg-Larsen	Arrangør

2.2 Tilrettelæggelse af workshoppen

Workshoppen blev gennemført ved Skjern Å, Borriskrog Bro. Der blev således kun undersøgt denne ene lokalitet (se figur 2.1).

Figur 2.1. Kort visende den undersøgte del af Skjern Å ifm. workshoppen om kortlægning af lampret larver, afholdt 14. april 2016.

Indledningsvis gennemgik arrangøren principperne i kortlægningen af lampretlarver med udgangspunkt i den tekniske anvisning (V08). Der har herved mulighed for at stille specifikke og mere almene spørgsmål.

Herefter foretog deltagerne enkeltvis indsamling af lampretlarver på en 300 m lang strækning nedstrøms for broen på vandløbets venstre (østlige) side. Herved sørgede arrangøren for at instruere i, hvilke substrater der skulle ses efter ved indsamlingen, og hvordan der skulle indsamles. Der blev undervejs diskuteret og tilrettet den enkeltes indsamlingsmetodik.

Da der samlet set var indsamlet et "passende" stort antal larver, blev disse undersøgt i plenum. Larverne blev derefter bedøvet for at lette identifikationen. Det var muligt at studere larverne i en medbragt stereolupe.

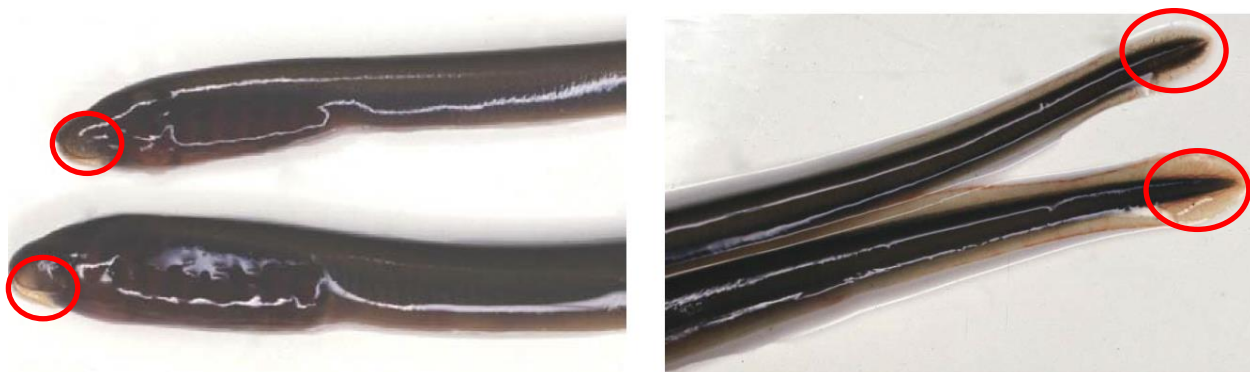
Desuden blev resultater og erfaringer fra feltarbejdet, herunder deltagernes forudgående erfaringer, drøftet i plenum - bl.a. med henblik på en evt. justering af den tekniske anvisning.

3 Resultater

Der blev i alt indsamlet ca. 50 lampretlarver i løbet af 1½ time.

Af disse kunne ét individ let bestemmes til havlampret, men resten tilhørte arterne flod- og/eller bæklampret. Deltagerne var ikke i tvivl, da de fik mulighed for at se havlampret og flod-/bæklampret side om side og fik forevist de essentielle kendetegn. Sidstnævnte kan IKKE adskilles på larvestadiet.

I felten anvendes forskelle i pigmentering på nedre halvdel af hovedet og halespidsens finner, se figur 3.1. Havlampret er pigmenteret ens på øvre og nedre halvdel af hovedet, mens de andre arter har lys underdel. Hos havlampret har halespidsen tydelig mørk pigmentering på "finedelen", mens sådan pigmentering helt mangler hos de to andre.

Figur 3.1. Forskelle mellem larver af havlampret (*Pteromyzon marinus*) (ØVERST) og flod-/bæklampret (*Lampetra spp.*) (NE-
DERST). Foto fra Gardiner (2003).

Skulle der være tvivl om feltbestemmelsen, kan antallet af myomerer tælles på spritkonserverede individer (se Gardiner R (2003): *Identifying Lamprey. A Field Key for Sea, River and Brook Lamprey*. Conserving Natura 2000 Rivers Conservation Techniques Series No. 4. English Nature, Peterborough). Karakteren skulle være meget sikker. Foretages der spritkonservering, er der til gengæld risiko for, at pigmenteringen bliver svagere og vanskelig at anvende til bestemmelse.

Indsamlingen bekræftede, at man skal fokusere målrettet på at ketsje i ophobet mudder/silt langs bredderne, hvor vandet strømmer meget langsomt eller slet ikke. Sedimentet skal være veliltet ned til en dybde på 10-15 cm, inden for hvilken dybde larverne skal søges.

Det skal bemærkes, at INGEN af deltagerne anvendte den foreskrevne DVFI-sparkeketsjer forsynet med netpose med maskevidden 1 mm. I stedet anvendtes sigteketsjer med lignende maskevidde. Sidstnævnte er dog langt fra så effektiv til formålet.

Kun deltagerne fra NST Vadehavet havde tidligere erfaringer med overvågning af lampretlarver og var reelt færdige med overvågningen af havlampret. De medbragte en række spritkonserverede individer, som alle syntes at være flod-/bæklampret. De havde IKKE endnu fundet havlampret (det kan

dog ikke afvises, at der skulle findes enkelte individer af arten blandt deres indsamlede individer).

NST Vestjylland har som allerede nævnt afsluttet deres overvågning af hav- og flodlampret. Jan Grandahl har efter workshoppen oplyst, at de har fundet havlampret (to individer) ved netop Borriskrog Bro, men derudover ikke andre steder.

4 Konklusioner og anbefalinger

Workshoppen bekræftede, at det ER muligt og ikke vanskeligt at bestemme larver af havlampret (og de to øvrige arter) i felten. Det er her en klar fordel, hvis man bare én gang har set de to taxa samtidig.

Ses der bort fra usikkerheden ved bestemmelser i forbindelse med de allerede gennemførte undersøgelser, er årsagen til den meget begrænsede påvisning af havlampretlarver muligvis, at disse enten er meget sjældne eller foretrækker slamaflejringer i forbindelse med grødeøer på dybt vand (hvor der typisk ikke vil blive indsamlet). Mest taler for den første forklaring, nemlig at bestandene er relativt små (selv i Skjern Å). Er det tilfældet, er chancen for registrering inden for den afsatte indsamlingstid på 30 min ikke stor (hvis arten fx udgør højst 5% af det totale antal indsamlede lampretlarver). Udgør andelen af havlampret fx kun 1% af det samlede antal lampretlarver fanget inde for et dokumentationsfelt, skal der statistisk set indsamles mindst 100 individer, hvilket er et højt antal. Det betyder, at manglende fund af arten ikke nødvendigvis kan tages til indtægt for at den ikke forekommer. Er gydebestanden således lille, vil tætheden af larver også forventeligt være lille.

Set i det lys bør det overvejes, om der fremfor overvågning af havlampretlarver i højere grad bør sættes på registrering af gydende individer. Det kræver imidlertid, at disse eftersøges på de rigtige steder og tidspunkter.

Afslutningsvis skal det pointeres, at der under alle omstændigheder SKAL anvendes den foreskrevne ketsjer til indsamling af hensyn til effektiviteten.